

UDK:373.3.091.3:821.163.42'282(497.57)

Prethodno priopćenje

NAČELO ZAVIČAJNOSTI – SJEME ZAVIČAJNE AUTENTIČNOSTI: MALI UČKARIĆ VIKTORA CARA EMINA U RAZREDNOJ NASTAVI

Alen Klančar

*Osnovna škola Veli Vrh, Pula
Republika Hrvatska
alen.klancar93@gmail.com*

Vjekoslava Jurdana

*Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Republika Hrvatska
vjekoslava.jurdana@unipu.hr*

SAŽETAK

Viktor Car Emin (1870. – 1963.) bio je hrvatski književnik, učitelj, publicist, preporoditelj istarskih Hrvata i tajnik Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru. Godine 1922. u *Mladom Istraninu* objavljuje pripovijest *Mali Učkarić* kojom prikazuje jaz između siromašne i dobrostojeće djece u onodobnom složenom političkom i socijalnom kontekstu života u Istri. U ovom radu prikazuje se izvorno osmišljen nastavni model koji uključuje različite nastavne predmete, a kojim se htjela ispitati recepcija toga djela kod suvremenih recipijenata mlađe školske dobi, odnosno učenika četvrtog razreda Osnovne škole Veli Vrh u Puli. Uz aktualizaciju literarnih vrijednosti odabrane pripovijesti, željelo se ispitati i koliko i kako učenici poznaju i primaju sadržaje iz vlastite zavičajne prošlosti te kako ih i koliko ti sadržaji povezuju s vlastitom zavičajnom autentičnošću.

Ključne riječi: Viktor Car Emin, Mali Učkarić, Mladi Istranin, razredna nastava, zavičaj.

UVOD

Zahvaljujući razvoju medija, posebice mrežne veze i društvenih mreža, svijet je postao povezaniji nego ikada prije. U doba radikalne globalizacije, akutne pandemije te sveopće medijske ovisnosti javlja se sve veća potreba ljudi, posebice djece, za vlastitim zavičajem¹.

U tom okviru valja uz pojam *zavičaja* razmotriti i njegovu izvedenicu *zavičajnost* koju možemo promatrati u nekoliko aspekata. Bežen ističe kako ih možemo analizirati sa stajališta različitih disciplina, točnije s lingvističkog, filozofskog, psihološkog, sociološkog, etnološkog i pravnog gledišta (Bežen, 2005, 183-194).

Halačev pojednostavljuje razmišljanje o zavičaju i navodi kako bez „obzira na to kojem se stajalištu priklanjamo, zajedničko im je obilježje da je zavičaj čvrsta točka koja nam služi poput orijenta na životnim putovanjima“ (Halačev, 2013, 19). Prema tome: zavičaj je polazište i mjesto povratka, zavičaj koji nosimo u sebi daje svrhu onome što obavljamo. Razmatranja o zavičaju važna su osobito u njihovoj primjeni u odgojnoj i nastavnoj praksi. Jedno od ključnih načela u nastavi je upravo načelo zavičajnosti.

Tone Peruško naglašava kako princip zavičajnosti, prema kojemu „kroz poznato gledamo i upoznajemo nepoznato“, vrijedi za sve etape školovanja (Peruško, 1966). Svoj princip utemeljio je po općem didaktičkome principu upoznavanja najbliže učenikove okoline te ga ovako pojašnjava:

„Taj bismo princip mogli nazvati i principom životne blizine, odnosno principom životno-prostorne blizine, što znači da u nastavi polazimo od onih društvenih i prirodnih manifestacija koje se nalaze u učenikovoj blizini, koje su mu bar donekle poznate. (...) a taj je didaktički princip sastavni dio zakonitosti nastavnog procesa i učenja uopće“ (Peruško, 1984, 248).

Međutim, takav princip može se ostvariti samo ako je nastavnik upoznat s učenikovim zavičajem i u prostoru i u vremenu. Stoga, osim sadržaja iz pedagoške teorije o didaktičkim principima općenito, studenti nastavničkih škola neka budu upućeni u činjenicu da se „princip zavičajnosti ne može primjenjivati ako se ne pozna učenikov zavičaj, što omogućava primjenu toga principa u nastavnoj praksi, odnosno princip zavičajnosti postaje tako opća smjernica u cjelokupnom nastavnom procesu“ (Peruško, 1984, 249).

Načelo zavičajnosti prisutno je i u aktualnom nastavnom programu u svim nastavnim predmetima te tako omogućuje vertikalnu i horizontalnu korelaciju

---

1 U *Hrvatskom enciklopedijskom rječniku* zavičaj je objašnjen kao: 1. mjesto rođenja, 2. rodni kraj (Anić i sur., 2003, 1482).

nastavnih sadržaja.² Načelo zavičajnosti prisutno je i u predmetnom kurikulumu za nastavni predmet Hrvatski jezik. U nastavnom predmetu Hrvatski jezik zavičajnost se njeguje u svim područjima: početnom čitanju i pisanju, nastavi jezika, izražavanju te nastavi književnosti i medijske kulture. Karol Visinko (2010) naglašava kako se načelo zavičajnosti najviše ostvaruje u području jezičnog izražavanja (govornom i pisanom). Glavne funkcije zavičajnosti u predmetu Hrvatski jezik, prema Anti Beženu (2005, 183-194) jesu: komunikacija, književno obrazovanje, jezikoslovno obrazovanje, jezično i književno stvaralaštvo i svijest o kulturnom identitetu.

Pišući o načelu zavičajnosti u okviru nastave književnosti Pero Šimleša ističe važnost interpretiranja djela onih književnika koji su podrijetlom iz kraja ili regije u kojoj je škola. Također, posebno značenje valja davati onim književnim djelima koje tematiziraju specifičnu regionalnu tematiku, tj. literarnim tekstovima u kojima učenici mogu pronaći neke od njima poznatih osobina njihova zavičaja, kao i, slijedom svega navedenoga, interpretirati djela pisana dijalektom u kojemu žive učenici (Šimleša, 1978, 19-28).

Unutar koncepta suvremene istarske zavičajne književnosti shvaćanje pojma zavičajne književnosti očituje se u tome što se zavičajna književnost određuje i prema tematskoj pripadnosti određenoga djela i prema pripadnosti autorovu rodnomu kraju što znači da zavičajnu književnost čine sva djela koja obrađuju temu određenog zavičaja, neovisno o jeziku kojim su pisana te autora koji su rodnom iz tog zavičaja, neovisno o tome kojim se jezikom (ili idiomom određenoga jezika) služe u svojim književnim ostvarenjima (Benjak, Ljubešić, 2013, 23). U kontekstu ovoga rada riječ je o konkretnom zavičaju koji se aktualizira – Hrvatsko primorje, točnije Istra.

U tom okviru prikazuje se izvorno osmišljen nastavni model koji uključuje različite nastavne predmete, a kojim se htjela aktualizirati zavičajnost učenika. U središtu toga nastavnog projekta bili su lik i djelo Viktora Cara Emína, odnosno njegova pripovijest *Mali Učkarić*. Cilj je bio ispitati kako Eminov lik i djelo korespondiraju s današnjim recipijentima mlađe školske dobi, odnosno s učenicima 4. c razreda Osnovne škole Veli Vrh u Puli.

---

2 U aktualnom globalizirajućem trenutku, u novijim znanstvenim prinosima ističe se sljedeće: „Vjerujemo da bi u promišljanju inovativnih oblika prenošenja i usvajanja znanja nastavnicima od velike pomoći mogao biti koncept zavičajne nastave koji je još šezdesetih godina prošlog stoljeća inaugurirao istarski pedagog Tone Peruško” (Urošević, Urošević-Hušak, 2012, 126).

VIKTOR CAR EMIN U PULSKOJ OSNOVNOJ ŠKOLI

Slijedeći *Nastavni plan i program* (2006)³ u nastavnom predmetu Priroda i društvo, u konkretnom učiteljskom radu u Osnovnoj školi Veli Vrh u Puli, u veljači 2021. godine, planirana je nastavna tema Primorska Hrvatska.

Prilikom planiranja i odabira istraživačkih tema za svoje učenike učitelj je slijedio odrednicu *Povijesne i kulturne znamenitosti primorskih krajeva* koja sadrži i obrazovno postignuće *nabranje najpoznatijih povijesnih osoba svojega kraja*. Autori udžbeničkog kompleta koji se rabi u konkretnoj nastavi izdvojili su: književnika Ivana Gundulića (Dubrovnik), matematičara i astronoma Ruđera Boškovića (Dubrovnik) te kipara i arhitekta Ivana Meštrovića (proveo djetinjstvo u Dalmatinskoj zagori).⁴

Znamenite osobe primorskih krajeva 8. veljače 2021. godine prezentirala su dva učenika. Uz navedene velikane primorskih krajeva, učenici su imali dodatan zadatak: predstaviti biskupa Jurja Dobrila te književnika Viktora Cara Emina.

S likom i djelom biskupa i narodnog preporoditelja Jurja Dobrila učenici su već bili upoznati. Tomu su snažno pridonijele ove činjenice: grad Pula u kojem žive ima Sveučilište koje nosi njegovo ime, njegova bista postavljena je u Parku Jurja Dobrila kod Katedrale Uznesenja Blažene Djevice Marije u središtu grada te se njegov lik nalazi na novčanici od deset kuna. Međutim, to isto se ne može reći i za Viktora Cara Emina, čiji lik i djelo učenici četvrtog razreda nisu uopće poznavali.

No, Viktorovo ime je bilo simpatično jer ga je predstavljao učenik istoga imena. Taj je učenik ispričao najosnovnije crtice iz Eminova života. Učenici su saznali u kojem je vremenu i prostoru Emin živio i stvarao te da je bio učitelj i pisac. Kao primjer Eminova stvaralaštva navedena je pripovijest *Mali Učkarić*.

Kao zanimljivu činjenicu učenici-prezentatori istakli su kako je Viktor Car Emin zaslužan za očuvanje poznate misli starih kapetana i mornara: „*Krepat ma ne molat!*“ (*Kapitan Ciklon*) – misao za koju je većina učenika izjavila da su je čuli i/ili da im netko od ukućana, najčešće bake i djedovi, često koriste u razgovoru. Tom mišlju završena je prezentacija.

Međutim, tko je Viktor Car Emin i zašto je njegovo stvaralaštvo toliko važno za Istru? Viktor Car Emin (Kraj, 1870. – Opatija, 1963.) hrvatski je književnik, učitelj⁵, publicist, preporoditelj istarskih Hrvata i tajnik Družbe sv. Ćirila i Metoda

3 Četvrti su razredi tijekom nastavne 2020./2021. godine bili posljednji koji su se obrazovali po *Nastavnom planu i programu za OŠ* iz 2006. godine. Nova reforma obrazovanja (započeta 2015. godine) obuhvatila je sve razrede osnovne i srednje škole tek u nastavnoj 2021./2022. godini

4 Novo izdanje udžbenika iz 2021. godine, prilagođeno reformi obrazovanja, predstavlja iste osobe uz dodatak književnika Ratka Zvrka koji je djetinjstvo proveo u Dubrovniku.

5 “Upravo rad s djecom i za djecu, druženje s najmlađima postat će mu tijekom dugoga života druga

za Istru. Svojim djelovanjem borio se za opstanak hrvatskog bića i razvoja hrvatske književne riječi za djecu tijekom prevlasti talijanskog iredentizma.

Godine 1909. pokrenuo je u Opatiji književni mjesečnik za djecu i mlade *Mladi Istranin. List za mladi svijet*, koji 1910. godine mijenja ime u *Mladi Hrvat*. U časopisu su se najčešće objavljivale kraće priče i poezija za djecu, poučne priče i događaji u svijetu, a sve je bilo popraćeno slikovnim sadržajem. Glavni urednici bili su Viktor Car Emin i Rikard Katalinić Jeretov, dok su glavni suradnici bili Josip Milaković i Vladimir Nazor. Upravo to su temelji hrvatske dječje književnosti u Istri.

Međutim, ne samo što je Eminovo književno stvaralaštvo obimom ogromno, nego je i popis radova i prikaza o njegovu liku i djelu vrlo opsežan. Sve do danas znanstveno i stručno zanimanje za Emina nisu jenjali, tim više što neki segmenti Eminova rada nisu još znanstveno obrađeni.⁶

U tom okviru, ostvaren je i nastavnički projekt u pulskoj osnovnoj školi.

SJEĆANJE NA MLADOG HRVATA

Završetkom proljetnih praznika i povratkom u školske klupe, nakon tjedan dana nastave na daljinu, u travnju 2021. godine učenici 4. c razreda susreli su se opet sa, sada već poznatim, Eminom. Obljetnica smrti Viktora Cara Emina je na dan 17. travnja, stoga je portret Viktora Cara Emina postao likovni motiv nastave Likovne kulture u njegovu čast. U nastavku teksta slijedi detaljan tijek nastavnog sata, uključujući likovne radove učenika.

Nastavna tema: Boja (nijanse)

Nastavna jedinica:

- Likovno područje: slikanje
- Likovni pojmovi: portret, en face (kao faca, lice)⁷, ton
- Likovni problem: proporcije, ton

---

narav. Odgojna komponenta njegova književnog rada bit će često toliko naglašena da je književni tekst neće lako podnijeti. Od 'igrice u stihovima'... do pripovijedaka koje je pisao o djeci, za djecu i odrasle, Car Emin je ostao čvrstom afektivnom vezom vezan za svoje mlade čitaoc, uostalom kao i oni za njega" (Bratulić, 1984, 23).

6 Posebice Eminovo stvaralaštvo za djecu jest područje koje zaslužuje i čeka primjerenu znanstvenu obradu. U tom cilju pokrenut je višegodišnji znanstvenoistraživački projekt „Viktor Car Emin i njegova uloga u razvoju hrvatskog školstva i dječje književnosti u Istri“. Ovaj rad je dio toga projekta, a njegovi autori su glavni njegovi članovi i inicijatori.

7 *en face* [faš] (franc.: u lice, nasuprot, sučelice), sprijeda, gledano sprijeda, oči u oči. Izraz se najčešće upotrebljava u fotografskom obrtu ili u slikarstvu (kod portretiranja). Suprotno: *en profil*, gledano sa strane (*Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*, pristupljeno 21.6.2022., <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=17942>)

- Motiv: vizualni, portret
- Likovni materijal i likovne tehnike: ugljen, bijela tempera, bijeli hrapavi papir, kist za tempere, brusni papir, paleta, čaša za vodu
- Digitalni alat: računalo, projektor, PowerPoint prezentacija, YouTube⁸
- Nastavno sredstvo – reprodukcija: portret Viktora Cara Emina.
- Ishodi učenja⁹:
- OŠ LK A.4.1. Učenici likovnim i vizualnim izražavanjem interpretiraju različite sadržaje.
- OŠ LK A.4.2. Učenici demonstriraju fine motoričke vještine upotrebom različitih likovnih materijala i postupaka u vlastitom likovnom izražavanju.
- OŠ LK B.4.2. Učenici opisuju i uspoređuju svoj likovni ili vizualni rad i radove drugih učenika te opisuju vlastiti doživljaj stvaranja.

Razrada ishoda:

- OŠ LK A.4.1. Učenici u stvaralačkom procesu i izražavanju:
  - - koriste se likovnim jezikom;
  - - koriste se iskustvom usmjerenoga opažanja.
- OŠ LK A.4.2. Učenici istražuju likovne materijale i postupke u svrhu izrade likovnoga uratka:
  - - uočavaju i izražavaju osobitosti likovnih materijala i postupaka pri njihovoj upotrebi;
  - - demonstriraju fine motoričke vještine (preciznost, usredotočenje, koordinaciju prstiju i očiju, sitne pokrete).
- OŠ LK B.4.2. Učenici opisuju i uspoređuju likovne ili vizualne radove:
  - - učenici prepoznaju poticaj, osnovnu ideju/poruku te način na koji je to izraženo u likovnom ili vizualnom radu;
  - - učenici prepoznaju i opisuju kako je zadani likovni/vizualni problem moguće riješiti na više (jednakovrijednih) načina;
  - - učenici prepoznaju razinu osobnoga zadovoljstva u stvaralačkom procesu.

---

8 https://youtu.be/JtiejT_JyQQ?t=288, <https://youtu.be/6n0hFq2u8CA> (15.4.2021.)

9 Ishodi učenja i njihova razrada u cijelosti su preuzeti iz *Odluke o donošenju kurikulumu za nastavni predmet Likovne kulture za osnovne škole i Likovne umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj* (NN 7/2019).

Korelacija: Priroda i društvo

Tijek sata:

Prije početka nastavnog sata učenicima su podijeljene njihove likovne mape i likovne kutije. Radnu površinu zaštitili su novinskim papirom ili najlonskom vrećicom. Iz likovnih kutija izvadili su: ugljen, brusni papir, kist za tempere, bijelu temperu, paletu i čašu za vodu. Nakon što je učenicima podijeljena voda, iz mapa su izvadili bijeli hrapavi papir i pričekali daljnje upute.

Motivacija je započela razgovorom o licima, točnije o sastavnicama lica i osjećaja koje licima pokazujemo. Učenici su opisivali lice svog suučenika iz klupe. Nakon opisivanja lica i ponavljanja gradiva o karakteristikama portreta kao umjetničkog prikaza glave, učitelj je učenicima prikazao pribor kojim će stvarati planirano djelo. Prisjetili su se da je osnovno obilježje ugljena upravo mekoća, koju uvjetuje „prašnjava“ struktura materijala. „Njime se mogu izvlačiti crte različite debljine i intenziteta, polagati plohe različitih tonskih vrijednosti, od blijedog sivila do dubokih tamnosivih i crnih tonova“ (Jakubin, 1999, 150). Učitelj je učenicima naglasio da se ugljen može i našiljiti, a najbolje će to napraviti korištenjem brusnog papira. Potom je učitelj učenicima aktualizirao znanje o tome kako se crte mogu razmotriti po tijeku, karakteru i značenju. Zatim je najavljeno da će na satu u fokusu biti ocrtavanje, opisivanje vanjskog ruba lika, što znači da će crte po značenju (obrisna crta) biti dominantna zadaća. Budući da su učenici i ranije bili upoznati s crtanjem portreta ugljenom, učitelj je odlučio više pažnje posvetiti objašnjavanju nove tehnike – kombinaciji bijele tempere i ugljena za postizanje različitih akromatskih tonova. Učenici su pogledali videozapis¹⁰ u kojem umjetnik Chad Brown koristi istu tehniku prilikom stvaranja portreta. Učitelj je učenike uputio da obrate pozornost na način dobivanja različitih akromatskih tonova te na postupak korištenja bijele tempere u kombinaciji s ugljenom. Po završetku videa, učitelj je na školsku ploču zalijepio bijeli hrapavi papir i učenicima još jednom pokazao na koji način mogu postići svjetlije, odnosno tamnije akromatske tonove.

Zatim je uslijedila najava zadatka: nacrtati portret Viktora Cara Emina u tehnici ugljena i bijele tempere, uz ostvaraj raznolikih akromatskih tonova.

Učenicima je pojašnjeno kako će se na ovom nastavnom satu obilježiti Eminova obljetnica smrti. Putem projektora prikazan im je video-zapis o Eminu iz emisije *TV kalendar* emitirane 1. studenog 2015. godine¹¹. Nakon gledanja *TV kalendara* učitelj je učenicima pokazao priloženu fotografiju (Slika 1. Viktor Car Emin). Na fotografiji su učenici uz vodstvo učitelja proučavali lice, izgled i oblik:

10 <https://youtu.be/6n0hFq2u8CA> (15.4.2021.)

11 https://youtu.be/JiejT_JyQQ?t=288 (15.4.2021.)

glave, očiju, nosa, usta i uši. Promotri su i liniju kose, izgled i oblik naočala te brkove i bradu.

Slika 1. Viktor Car Emin¹²

Potom je uslijedio samostalan rad učenika. Dio učenika je prvo olovkom skicirao portret, pazeći na pravilne proporcije lica, dok je drugi dio učenika započeo s ugljenom. Učitelj je pratio njihov rad i napredak te ponekom učeniku pomogao doći do rješenja problema.

Kada su učenici bili gotovi, svoje su uratke izložili na razredni pano. Prije vršnjačkog vrednovanja, uz pomoć učitelja ponovili su zadatak nastavnog sata. Zatim su predstavili svoj rad i iznijeli svoje dojmove koje su imali tijekom stvaranja likovnog djela. Većini učenika bila je zanimljiva tehnika – budući da takvo što još nikada nisu radili. Učenici su izrazito kritički pristupili analizi radova i najveći naglasak su stavljali na postizanje akromatskih tonova bijelom temperom. Posebno su se osvrnuli na detalje uz oblikovanje izgleda očiju i nosa u portretu Viktora Cara.

---

12 Izvor: <https://tinyurl.com/3fujfsu> (15.4.2021.)

Likovni radovi učenika 4. c razreda Osnovne škole Veli Vrh Pula:

Ovdje je prikazano šesnaest likovnih ostvarenja od sveukupno osamnaest, među kojima su dva rada napravile učenice s individualiziranim pristupom.¹³

POVRATAK VELIKOG UČITELJA U ŠKOLSKE KLUPE

Priča o Eminu u nastavi četvrtog razreda osnovne škole u Puli svoj treći nastavak dobila je u svibnju 2021. godine, a gotovo stotinjak godina ranije, odnosno godine 1922. u *Mladom Istraninu*¹⁴ Viktor Car Emin prvi je put objavio pripovijest *Mali Učkarić* – djelo vječne tematike koje se dotiče jaza između siromašne i dobrostojeće djece. Tu istu pripovijest s manjim izmjenama je 1925. godine objavio u časopisu *Mladost* (1925. – 1934.).

Glavni lik, imenovan deminutivnom imenicom Učkarić jest dječak s planine Učke koja je jedan od temeljnih simbola zavičajne pripadnosti Istri, ali i Eminovoj rodnoj Liburniji. Uz taj deminutiv u imenici, stoji i pridjev 'Mali' koji dodatno

13 Učenice imaju snižene intelektualne sposobnosti i slabije razvijenu finu motoriku. Učitelj ih je tijekom sata dodatno motivirao, upućivao na što da usmjere pozornost te individualno demonstrirao način rada zadanom tehnikom. Učenice su uspješno, samostalno odradile zadatak. Motivirala ih je primjena nove tehnike na motivu znamenite osobe Istre.

14 Riječ je o *Mladom Istraninu*, časopisu za djecu koji je od 1922. do 1928. godine izlazio kao prilog časopisa *Pučki prijatelj*.

pojačava svojstvo malenosti. Ta se dvostruka malenost može dvojako razmotriti. Osim što je dječak, dakle biološki je dijete, mališan, on pripada planinskom, ruralnom području, svijetu malenih, bez ikakve moći u političkom, ekonomskom i kulturnom smislu. On je siromašan, ne ide u školu, radi težak fizički posao, i ne živi djetinjstvo po mjeri djeteta. Radi mukotrpan posao ugljenara, tradicionalnog na području masiva Učke, kao i susjedne joj Ćićarije. Dakle u planinskom lancu sjeveroistočne Istre.

U Eminovoj pripovijesti dječak, došavši u grad kako bi prodao ugljen, susreće gradsku dobrostojeću djecu, školarce, i oni započnu razgovor s njime. Razlika između njih je vrlo ekspresivno naznačena – s jedne strane, siromašan od ugljena crni Učkarić u potrganoj i iznošenoj odjeći i obući, a s druge, uredno i čisto odjeveni školarci u dugim toplim bundama.

„Zubi mu zacvokoću, a dobre mu se i svijetle oči s udivljenjem zagledale u debele, vunene kabanice, što su onim vragolanima sezale do samih peta. Kako li je na njima sve lijepo i uredno, a na njemu sve poraskidano, blatno i od ugljena crno! A kako su u njih čizmice svijetle i visoke, a na njemu opanci sa deset zakrpa i rupa! Eno, i prsti mu kroz njih vire, te sve traži, kako bi ugazio što dublje u glib, da mu ih oni obješenjaci ne gledaju.“ (Car Emin, 1990, 104)

Osim fizičkog izgleda, naglasak je stavljen i na razliku u obrazovanju. Učkarić živi u selu u kojem nema škole, dok školarci u gradu redovito idu u školu.

„ - A zašto ne ideš i ti u školu? Ondje bi barem mogao da se ugriješ!

- Nema u mom selu škole, odgovori mali Učkarić. Nema je na daleko... Nema je na pet sati uokolo. A puno bih dao, da mi je znati čitati...“ (Car Emin, 1990, 104)

Učkarić ne zna čitati ni pisati pa s divljenjem sluša školarce o predmetima koje uče u školi, a s još većim interesom pristupa školskoj knjizi koju drži u ruci po prvi put.

„Mali je Učkarić primi u svoje drhtave, pocrnjele ruke, razgleda joj korice i otvori. Dok je očima piljio u ona tiskana slova, dotle se dječaci nagibali nada nj i opazili, da drži knjigu naopako. Derani pljesnu rukama, uhvate se za ruke, zaigraju oko njege i sve se previjaju od smijeha“ (Car Emin, 1990, 105).

Školarci se neprestano podsmjehuju Učkariću, a on šalu na vlastiti račun prihvaća bez imalo ljutnje. Pripovijest završava slikom mračnog i hladnog trga na kojemu osamljen Učkarić plače, a u toploj i zagrijanoj školi učenici recitiraju molitvu.

„Misli siromah, kako li je on bijedan i kako ništa ne zna... I u srcu mu se nešto trza, napunja prozeble prsi, navire na oči – i mali se nevoljnih baci na mršavo živinče i zaplače, zaplače gorko. Iz škole dopire molitva djece. Vazduhom oblijetaju

sve gušće pahulje, a niže, uz obalu, podmuklo mrmori more kao da nekoga kori“ (Car Emin, 1990, 106).

Iako pripovijest *Mali Učkarić* prikazuje složene okolnosti društvene, političke i obrazovne zbilje u Istri prije 96 godina, glavni je lik te Eminove pripovijesti, u aktualnoj zbilji nastavne 2021. godine, pronašao svoj put u jednu pulsku učionicu. Dana 3. svibnja te godine učenici četvrtaši su se družili s *Učkarićem* na dvosatu Hrvatskoga jezika. Promičući i aktualizirajući načelo zavičajnosti učitelj je učenicima odlučio predstaviti djelo istarskog autora koji je radnju svoje pripovijesti smjestio u učenicima poznat zavičaj, a svojom tematikom predstavlja ne tako davnju zavičajnu prošlost. U daljnjem tekstu prikazan je detaljan tijek sata i reakcije koje su učenici imali tijekom obrade *Malog Učkarića*.

Nastavno područje: književnost

Nastavna tema: određivanje teme u prozi, uvod, zaplet i rasplet u priči

Nastavna jedinica: Viktor Car Emin – *Mali Učkarić*

Tip sata: obrada književnog djela

Ključni pojmovi: tema, uvod, zaplet, rasplet

Nastavna sredstva i pomagala: računalo, projektor, preslika teksta, PowerPoint prezentacija

Metode rada: metoda razgovora, metoda usmenog izlaganja, metoda rada na književnom tekstu, metoda čitanja, metoda pisanja, metoda crtanja i ilustrativnih radova

Sociološki oblici rada: frontalni rad, individualni rad, rad u paru

Ishodi učenja¹⁵:

- OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom.
- OŠ HJ A.4.3. Učenik čita tekst i prepričava sadržaj teksta služeći se bilješkama.
- OŠ HJ B.4.1. Učenik izražava doživljaj književnoga teksta u skladu s vlastitim čitateljskim iskustvom.
- OŠ HJ B.4.2. Učenik čita književni tekst i objašnjava obilježja književnoga teksta.

---

15 Ishodi učenja i njihova razrada u cijelosti su preuzeti iz *Kurikuluma nastavnog predmeta Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije*.

Razrada ishoda:

- OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom:
  - razgovara i govori prema zadanoj ili slobodnoj temi;
  - sadržajem i strukturom govorenja cjelovito obuhvaća temu;
  - sudjeluje u organiziranoj ili spontanoj raspravi;
  - poštuje pravila komunikacije u raspravi: sluša sugovornike, govori kad ima riječ;
  - poštuje društveno prihvatljiva pravila uljudne komunikacije u različitim životnim situacijama.

- OŠ HJ A.4.3. Učenik čita tekst i prepričava sadržaj teksta služeći se bilješkama:
  - izdvaja važne podatke iz teksta i piše bilješke s obzirom na sadržaj i strukturu;
  - prepričava tekst na temelju bilježaka;
  - objašnjava nepoznate riječi: na temelju vođenoga razgovora, zaključivanja na temelju konteksta, s pomoću rječnika nakon čitanja teksta.

- OŠ HJ B.4.1. Učenik izražava doživljaj književnoga teksta u skladu s vlastitim čitateljskim iskustvom:
  - povezuje doživljaj i razumijevanje književnoga teksta s vlastitim misaonim i emotivnim reakcijama na tekst;
  - pokazuje radoznalost, sklonost i znatiželju za komunikaciju s književnim tekstom;
  - razgovara s drugim učenicima o vlastitome doživljaju teksta argumentira vlastite doživljaje i zaključuje o uočenim vrijednostima književnoga teksta.

- OŠ HJ B.4.2. Učenik čita književni tekst i objašnjava obilježja književnoga teksta:
  - prepoznaje obilježja proznih tekstova: događaj, likovi, pripovjedne tehnike.

Korelacije: Likovna kultura (portret), Priroda i društvo (znamenita osoba)

Ishodi međupredmetnih tema:

Osobni i socijalni razvoj:

- upravlja emocijama i ponašanjem
- razvija svoje potencijale
- razvija radne navike.

Učiti kako učiti:

- učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje.

Građanski odgoj i obrazovanje:

- učenik sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.

Izvori i literatura:

- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (2006). HNOS. Nastavni plan i program za osnovnu školu. Zagreb: GIPA.
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2019). Kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Zagreb: Narodne novine.
- Car Emin, V. (1990.) *Mali Učkarić i druge pripovijesti*. Pula: Čakavski sabor – Pula.
- Car Emin, V. (1925.) Iz moje torbice. *Mladi Istranin*. [Online] 4(2), str. 16.¹⁶
- Car Emin, V. (1925.) Iz moje torbice. *Mladi Istranin*. [Online] 4(7), str. 56.¹⁷
- Car Emin, V. (1925.) Iz moje torbice. *Mladi Istranin*. [Online] 4(8), str. 64.¹⁸

---

16 Dostupno na: <http://library.foi.hr/lib/casopis.php?sqlx=S02001&H=&E=&broj=192500002&sqlid=1&U=> (Pristupljeno: 15.5.2021.)

17 Dostupno na: <http://library.foi.hr/lib/casopis.php?sqlx=S02001&H=&E=&broj=192500007&sqlid=1&U=> (Pristupljeno: 15.5.2021.)

18 Dostupno na: <http://library.foi.hr/lib/casopis.php?sqlx=S02001&H=&E=&broj=192500008&sqlid=1&U=> (Pristupljeno: 15.5.2021.)

Mali Učkarić

Autor: Viktor Car Emin

Tema: Učkarić s djedom prodaje ugljen kada se susreće s gradskom djecom.

Mjesto radnje: ispod Učke

Vrijeme radnje: zima (početak 20. stoljeća)

Likovi: Učkarić, školarci

Učkarić: siromašan, prodaje s djedom ugljen, ne ide u školu, ima poderanu odjeću i obuću, znatiželjan, osjećajan.

Redoslijed događanja:

UVOD: Upoznajemo Učkarića koji s djedom prodaje ugljen.

ZAPLET: Učkarić razgovara sa školarcima.

RASPLET: Učkarić ostaje tužan i sam.

Društveni problem:

SELO	VS	GRAD
- Učkarić		- školarci
- bez škole		- školovanje
- siromašne obitelji		- dobrostojeće obitelji
- hladnoća		- toplina
- težak život		

Crtež:

Plan ploče:

Tijek sata:

Sat je započeo prikazom fotografije Učke, točnije njenog najvišeg vrha Vojak. Na samom vrhu stoji toranj sagrađen 1911. godine koji su učenici odmah prepoznali. Potom su iznosili svoje dojmove o tome kako su i sami posjetili područje planine Učke. Prisjetili su se druženja ondje s obitelji, prijateljima te obiteljskih izleta. U učionici su međusobno, u zajedničkoj interakciji, podijelili te svoje dojmove i sjećanja. Potom je učitelj, putem projektora, prikazao reprodukcije

zemljopisnih karti Istre iz 1855., 1917. te 1918. godine. Na nastavi Prirode i društva učenici su čuli o Prvom svjetskom ratu, a sada su proučili pomak granica na istarskom području prije i poslije rata. Cilj je bio dočarati političku, gospodarsku i društvenu sliku razdoblja u kojem je Viktor Car Emin objavio svoju pripovijest o malom Učkariću. Učenicima je bilo veoma zanimljivo slušati o početku 20. stoljeća, o Londonskom ugovoru kojim je Istra pripala Italiji, kao i o pojavi fašizma na tim prostorima. Ovo posljednje je pobudilo najveći interes, s obzirom na to da je većina učenika (muški dio razreda pogotovo) već čulo za taj pojam, kao i za parolu „Smrt fašizmu – sloboda narodu!“.

Nakon što je aktualiziran vremenski period povezan s temom i nastankom odabrane priče, učenicima je učitelj pokazao novi niz fotografija. Bili su to prikazi istarskih obitelji s početka 20. stoljeća. Promotri su fotografije, opisali što je na njima prikazano te su iznosili vlastite dojmove o viđenom. Učitelj je pitao učenike što misle o tome čime su se ljudi u to vrijeme bavili. Njihovi odgovori bili su zanimljivi: lov, ribolov, ratarstvo, stočarstvo... Razgovorom o gospodarskim djelatnostima učenici su naveli i industriju. Učitelj je usmjerio tijek razgovora prema industrijskoj proizvodnji čime je prva asocijacija učenicima bila brodogradnja, a potom rad u rudniku i eksploatacija ugljena – sadržaja o kojem su učili iz Prirode i društva. Naglasak na proizvodnju ugljena bio je ključan za daljnji tijek motivacije.

„U vrijeme nastanka Careve pripovijetke najveći broj proizvođača drvenog ugljena živio je na području Opatijskog krasa¹⁹ i Ćićarije“ (Doričić, 2013, 13). Putem projektora učitelj je učenicima pokazao fotografije krbunice, drvenog ugljena te videozapis koji pokazuje način proizvodnje drvenog ugljena u krbunici. Učenicima je predstavljen način proizvodnje krbuna²⁰. Nekolicini učenika

---

19 Na tom području osobito je važno bilo područje Lisine iznad Opatije kao važan privredni resurs u zadnjih tristotinjak godina. O tome piše Alfred Šaina (2019, 18) i to na zavičajnoj Eminovoj ekavskoj čakavštini: „More se reć da je Lisina odvavek služila kako izvor dreva kot sirovini i za teplit se (...). Tanjo drevo koristilo se je za sakidajne potrebi (i po njega su najveć ženske hodile, al z plašćanicami, al z vozićen), za kuhat i teplit se, malo debjo za proizvodnju krbuna ki je bil značajan izvor soldi, aš se je krbun z lisinskih krbunic prodaval v Reku i Opatiju, a ono najdebjo je šlo va industrijske svrhi. Krbunice su se često delale po Lisine. Bilo je to teško delo, normalno, seklo se je i pililo na ruki, a onda po dve šetemani bilo dan i noć uz krbunicu dokla je gorela. Krbun se je zipejeval z vozi keh su vukli konji al voli. Za to su rabile i cesti pak su postepeno urejene i ceste od keh del i danaska služi za promet.“ Svakako, na podlozi takvog teksta na zavičajnoj čakavštini, moguće je oblikovati metodički model u radu s djecom. No, u primjeru koji se u ovom radu prikazuje, taj tekst nije bio dostupan u vrijeme realizacije nastavnog projekta u pulskoj osnovnoj školi.

20 U svom članku Doričić objašnjava: „Drveni se ugljen proizvodio u šumama i polju uokolo naselja i u njihovoj je pripremi sudjelovalo više članova obitelji. Krbunicu [žejanski: gljevarica] pripremalo se tako što su se cjepanice, najčešće bukove, a kojima je bogata šuma na tom području, slagale na hrpu. Ona je svojim oblikom podsjećala na kupolu, u promjeru je mjerila dvadesetak metara, a bila je visoka do tri metra. Tako naslagana drva pokrivena su suhim lišćem i zemljom, nakon čega se pristupilo paljenju krbunice odnosno samom postupku proizvodnje ugljena“ (Doričić, 2013, 13).

proizvodnja drvenog ugljena nije bila strana pošto su im o tome pričali i pokazivali njihovi djedovi. Zatim je učenicima predstavljen stil života vezan uz proizvodnju krbuna. Doričić u svom članku (2013) objašnjava kako je sam proces sagorijevanja znao trajati i do deset dana pa je nad k(a)rbunicom trebao stalan nadzor. Muški su članovi obitelji nadzirali sagorijevanje drva u napravljenom skloništu u njenoj blizini, a ženski su im članovi obitelji donosili od kuće pripremljenu hranu. Nakon završetka procesa sagorijevanja, ugljen se zaprežnim kolima vozio u Rijeku i Opatiju na prodaju. Kada bi djeca narasla, zajedno bi sa svojim roditeljima ili djedovima i bakama odlazili u grad „i poput Učkarića čuvali teret na kolima, dok su stariji po kućama raznosili vreće“ (Doričić, 2013, 13). Učenicima je bila jako Doričićeva crtica iz nekadašnjeg seoskog života njihovih predaka. Dio učenica je iznijelo nezadovoljstvo podjelom muško-ženskih poslova, ali su se složile da bi radije pripremale hranu nego proizvodile ugljen.

Po toj aktualizaciji tradicije ugljenarstva na području Istre, učenici su još uvijek bili u neizvjesnosti o temi današnjeg sata. Putem projektora na ploči prikazan im je tekst Careve pripovijesti *Mali Učkarić*. Učenicima je sada ime Viktor Car Emin već bilo poznato, tako da je bilo i vrijeme da poslušaju i pročitaju nešto što je njegovo pero stvorilo. Zatim je uslijedio niz fotografija samog autora, nakon čega su učenici trebali izreći čega se sjećaju o njemu što su učili. „*Krepat ma ne molat!*“ je bila prva asocijacija učenika koji je imao prezentaciju o Eminu, drugi su se sjetili da je bio književnik i učitelj, da je promovao hrvatski jezik, pogotovo u doba talijanske prevlasti nad Istrom.

Potom im je učitelj prikazao tablicu s manje poznatim riječima koje se javljaju u tekstu. Uz vodstvo učitelja prvo su ih pročitali i pokušali otkriti njihovo značenje, a potom je učitelj pokazao točne odgovore. Neke od tih riječi bile su: *bjelonja*, *krbun*, *opanci* i *vazduh*.

Nakon toga, učitelj je ponovo na projektoru prikazao fotografiju Učke, a zatim je zamolio učenike da se umire i poslušaju pripovijest. Nakon što je učitelj izražajno pročitao priču, ostavio je nekoliko trenutaka da učenici oblikuju svoje dojmove. Zatim su učenici iznosili svoje dojmove o pripovijesti koju im je upravo učitelj čitao. Bilo je raznih reakcija. Većini učenika priča se sviđjela. Onima kojima se nije sviđjela – kao razloge, jedni su naveli tužan kraj priče, a drugi da im je bila malo dosadna. Kada su izrazili svoje dojmove, uz pomoć učitelja odredili su temu priče, ponovili su koji su to likovi u priči, mjesto i vrijeme radnje te su ukratko prepričali njezin sadržaj prikazujući radnju kroz uvod, zaplet i rasplet.

Učenicima je učitelj podijelio preslike priče. Svaki učenik dobio je presliku cjelovitog teksta. Dobili su nekoliko trenutaka da se upoznaju s tekstem, a zatim i zadatke. Učitelj je zamolio učenike da iz pernice izvade plavu, crvenu, žutu, zelenu

i narančastu drvenu bojicu. Plavom bojom trebali su u tekstu podcrtati sve opise Učkarića, crvenom bojom opise školaraca, žutom bojom školske predmete koji se spominju, zelenom bojom dio teksta u kojem se prikazuje da je Učkarić siromašan. Narančastom bojom trebali su podcrtati dio teksta koji govori kako se Učkarić osjećao kad je ostao sam. Sve su te opise i pročitali. Učitelj bi jednog učenika prozvao, koji bi pročitao, a ostali su pregledavali i ispravljali. U tekstu su učenici tragali za riječima, podacima o nastavnim predmetima i odgonetnuli što se uči na tim predmetima (*računanje, risanje, slovnica...*). Pri čitanju rečenica koje govore kako se Učkarić osjećao kad je ostao sam, učenici su na poticaj učitelja iznosili svoje mišljenje o tome što oni misle, zašto se on tako osjećao.

Učitelj je zamolio učenike da otvore svoje pisanke i da zapišu naslov. Uz učiteljevo vođenje kreirali su plan ploče. Ponovili su pojmove *uvod, zaplet i rasplet* koje su sada odredili u priči i zapisali ih. Zatim su dobili zadatak u kojem je zadane riječi valjalo razvrstati u dva stupca: selo ili grad. Riječi i pojmovi koje su trebali razvrstati bile su: *školarci, Učkarić, školovanje, bez škole, hladnoća, siromaštvo, toplina, težak život*. Učenici su s lakoćom točno razvrstali riječi, ali su iznijeli stav da u 21. stoljeću društvena situacija i podjela više nije takva, budući da danas svi žele živjeti na selu jer da je na selu najljepše.

Kao posljednji zadatak vezan uz *Malog Učkarića* učitelj je učenike potaknuo da, vodeći se podcrtanim opisima iz teksta, nacrtaju Učkarića i jednog školarca. Potom su učenici međusobno predstavljali svoje crteže i analizirali jesu li slijedili opis iz Eminova teksta.

Na kraju su učenici dobili četiri zagonetke preuzete iz Eminova časopisa *Mladi Istranin* iz 1925. godine, iste godine kada je *Mali Učkarić* bio objavljen u časopisu *Mladost*. Učenicima je bilo zanimljivo poslušati zagonetke koje su njihovi vršnjaci s nestrpljenjem očekivali i rješavali prije gotovo 100 godina.²¹ Zagonetke (Slika 2. – 4.) su preuzete iz rubrike *Iz moje torbice* u kojoj je Emin objavljivao razne viceve, pisma čitatelja i zagonetke. Posljednja zagonetka je učenicima bila najdraža. Time je priča o Viktoru Caru Eminu završila za ovu nastavnu godinu.

---

21 Viktor Car Emin je u svojim časopisima za djecu objavljivao i zagonetke koje su znatno pridonijele komunikaciji s čitateljstvom. Ona se ostvarivala i nagradnim natjecanjima. U znanstvenoj literaturi dosad nije istraženo ostvarivanje informativne i kulturno-obrazovne funkcije Eminovih časopisa za djecu i mladež.

—«O»—

Zagonetke: 1) **Ja vam zadajem sad, a vi de pogodite!** (U ovoj rečenici ima jedno ime; nadjite ga!) — 2) Šaljivo pitanje: **Visi li rep o mački ili mačka o repu?**

Slika 2. Preuzeto iz 2. broja *Mladog Istranina* (1925.) iz rubrike *Iz moje torbice*

Zagonetke: Janji ima sada tri puta toliko godina koliko Milki. A prije 4 godine bilo je Janji 7 puta toliko godina, koliko je onda bilo Milki. Koliko je godina sada Janji, a koliko Milki?

Slika 3. Preuzeto iz 7. broja *Mladog Istranina* (1925.) iz rubrike *Iz moje torbice*

Zagonetke: Dva oca i dva sina imaju 4 jabuke. Svaki od njih pojede jednu i još im ostade jedna. Je li to moguće,

Slika 4. Preuzeto iz 8. broja *Mladog Istranina* (1925.) iz rubrike *Iz moje torbice*

ZAKLJUČAK

Ovim se nastavnim projektom htjelo aktualizirati i ispitati aspekte današnje recepcije Eminova stvaralaštva za djecu. Svakako, sve to tek otvara i druge mogućnosti istraživačkog pristupa koji se odnose na kulturnu i odgojno-obrazovnu djelatnost danas, kao i na moguća metodička istraživanja u području književnog odgoja i obrazovanja. Navedenim su se projektom potvrdile te rečenice Karol Visinko (1997, 56) kao i njezina postavka da je Eminove časopise za djecu iz završnog razdoblja preporodne književnosti u Istri moguće aktualizirati i danas u nastavnim i izvannastavnim organizacijskim oblicima jezičnog i književnog odgoja i obrazovanja. Nadalje, ovim se nastavnim projektom potvrđuju i postavke Sanje Vrcić-Mataije i Jasminke Trohe o zavičaju kao fenomenu „u širokom rasponu motivskog svijeta, od prirode, zvukovnosti, vizualizacije ruralno-urbanog mikrotoposa, preko uronjenosti u tradiciju, prožimanja konkretnih prostornih lokacija s nizom simboličkih semantičkih konotacija“ (Vrcić-Mataija, Troha, 2016, 146). Također, autori utvrđuju „da se upravo na taj način razotkriva topofiljski kozmos zavičajnog subjekta, iskonski vezan uz korijene i pripadnost kraju, upisujući se u poetički svijet jednog segmenta hrvatske dječje književnosti otvorenog za različita književno-teorijska i kulturološka istraživanja“.

Čitanjem *Malog Učkarića* učenici su otvorili prozor u prošlost svojega zavičaja. Potvrdilo se da pričom o dječaku s Učke, Emin i danas uspješno uspostavlja komunikaciju s mladim recipijentom izazivajući empatiju i razumijevanje, vraćajući i danas mladoga čitatelja zavičajnim izvorima i izgradnji vlastitog identiteta.

Prilog:

Slika 1. Viktor Car Emin i njegova žena Ema²²

---

22 Izvor: <https://torpedo.media/knjizevnici-naseg-kraja-6-kako-je-viktor-car-postao-viktor-car-emin/>
(13.5.2021.)

LITERATURA

1. Benjak, M., Ljubešić, M. (2013). *Od Peruška do otvorenog sustava*. Zagreb: Školska knjiga.
2. Bežen, A. (2005). Zavičaj i zavičajnost u znanosti i obrazovanju. *Školski vjesnik*, 54(3-4), 183-194.
3. Bratulić, J. (1984). Viktor Car Emin. U *Presječni puti – historijski roman*. Car Emin, Viktor. Čakavski sabor. Pula.
4. Car Emin, V. (1925). Iz moje torbice. *Mladi Istranin*. 4(2), 29. siječnja 1925., 16.
5. Car Emin, V. (1925). Iz moje torbice. *Mladi Istranin*. 4 (7), 9. travnja 1925., 56.
6. Car Emin, V. (1925). Iz moje torbice. *Mladi Istranin*. 4(8), 23. travnja 1925., 64.
7. Car Emin, V. (1990). *Mali Učkarić i druge pripovijesti*. Čakavski sabor. Pula.
8. Donat, B. (1981). Predgovor. U *Viktor Car Emin, Izabranim djelima*, u seriji *Pet stoljeća hrvatske književnosti 63/I*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske (481-508).
9. Doričić, R. (2013). Carev Mali Učkarić i Gervaisov Ćić. *Lovranski list*, VII(33), 12-13.
10. Halačev, S. (2013). Zavičajni priručnici za učenike – put od zavičajnih do nacionalnih vrijednosti. U G. Ribičić, V. Mihanović (ur.), *3. okrugli stol o zavičajnosti u knjigama za djecu i mlade: Baština Splitsko-dalmatinske županije u knjigama za djecu i mlade*. Split: Gradska knjižnica Marka Marulića.
11. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža (2021). Pristupljeno 21.6.2022. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=17942>
12. Jakubin, M. (1999). *Likovni jezik i likovne tehnike: temeljni pojmovi*. Zagreb: Educa.
13. *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. (2006). MZO.
14. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2019). Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html (1.11.2021.)
15. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2019). Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Likovne kulture za osnovne škole i Likovne umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_162.html (1.11.2021.)
16. Peruško, T. (1966). *Nastava o zavičaju (Istra)*. Skripta Pedagoške akademije – Pula.
17. Peruško, T. (1984). *U svome vremenu, Istra kroz stoljeća*. Čakavski sabor Pula, Istarska naklada Pula, Otokar Krešovani – Opatija, Edit Rijeka, Centro di ricerche – Rovinj, IKRO Mladost Zagreb.
18. Šaina, A. (2019). Lisina U M. Vrenc (ur.), *Od Lisini do Everesta*. Planinarsko društvo „Lisina“ *Matulji*. *Matulji*, 16-21.
19. Šimleša, P. (1975). Načelo zavičajnosti kao aspekt povezanosti škole sa životom. U M. Kalčić (ur.), *Zavičajna književnost u nastavi*. Čakavski sabor, Žminj, 19-28.
20. Urošević, N., Urošević-Hušak, J. (2012). Tematske rute u zavičajnoj nastavi - istarski književni itinerari. *Metodički obzori*, 7(3), 125-139.
21. Visinko, K. (1997). Viktor Car Emin - urednik lista *Mladi Hrvat*. *Književna Rijeka*, II(3), 53-56.
22. Visinko, K. (2010). *Jezično izražavanje u nastavi hrvatskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
23. Vrcić-Mataija, S., Troha, J. (2016). Zavičajnost u Hrvatskoj dječjoj književnosti. *Magistra ladertina*, 11(1), 131-150.

THE PRINCIPLE OF NATIVE AUTHENTICITY – THE SEED OF NATIVE AUTHENTICITY: VIKTOR CAR EMIN'S MALI UČKARIĆ IN THE CLASSROOM

ABSTRACT

Viktor Car Emin (1870 – 1963) was a Croatian writer, teacher, publicist, revivalist of Istrian Croats and the secretary of the Society of Sts. Cyril and Methodius for Istria. In 1922, Car published in Mladi Istranin the short story Mali Učkarić, which explores the gap between social classes in the then complex political and social context of life in Istria. This paper presents an originally designed teaching model that includes various subjects, which sought to examine the reception of this story by modern recipients of younger school age – fourth grade students of Veli Vrh Primary School in Pula. In addition to updating the literary values, the aim was to examine how much learners know and receive contents from their own region's past and to what extent these contents connect them with their own homeland's authenticity.

Key words: Viktor Car Emin, Mali Učkarić, Mladi Istranin, primary education, homeland.